

Poštne prosto.

Po § 97 zakona o organizaciji gasilstva

DRŽAVNO TISKARSTVO V LJUBLJANI

16. X. 1935

16. X. 1935

GASILEC

Glasilo Gasilske zajednice Dravske banovine

Letnik
XXXIX

V Ljubljani, dne 20. oktobra 1935

Štev.
10

Izhaja vsak mesec. Posamezna številka 2.50 Din, za inozemstvo 3 Din
V »Zajednici« združene gasilske čete dobijo po en izvod »Gasilca« brezplačno

Vsebina:

	Stran
Kralju — Mučeniku ob prvi obletnici	117
Vesti gasilske zajednice za Dravsko banovino	118
Osnovni pojmi v ravnanju z bencinskim 4 takt. motorjem	121
Splošna navodila pri požaru	123
Značaj in stanje gasilstva v kraljevini Jugoslaviji v razmerju napram gasilstvu v drugih državah	124
Gasilstvo in stavbarstvo	126
Dopisi	127

Potrebuje

večjo vozno brizgalno

*Najnižje ponudbe je dostaviti prostovoljni gasilski četi
v GAŽU, pošta: Pakračka Poljana v Savski banovini.*

Vsak zaveden Slovenec

zavaruje edinole pri naši domači

Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani

požar, vlom, steklo, zvonove, jamstvo, nezgode, življenje in v »Karitas«-oddelku: posmrtnino, doto in starostno preskrbo

Centrala: V Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 19. — Lastna palača.
Telefon šte. 2521 in 2522.

Podružnica: V Celju, palača Ljudske posojilnice

Glavno zastopstvo: V Mariboru, Loška ulica šte. 10. — V Novem mestu, Ljudska posojilnica.

Krajevni zastopniki v vseh farah.

Gasilske čete, pozor!

Nabavite si najcenejše opasače za moštvo in starešine pri direktnem producentu. Vzorec ustreza vsem predpisom in je odobren od Vatrogasnega saveza Kraljevine Jugoslavije v Beogradu pod br. III4 z dne 7. maja 1935 ter registriran pod br. 29 v Savezni pisarni. — Ob večjem odjemu popust!

»Indus« TOVARNA USNJA IN USNJENIH IZDELKOV
družba z o. z. **Ljubljana, Sv. Petra c. 72**

„SODOBNA GASILSKA SLUŽBA“

je naslov prvi slovenski strokovni knjigi o gasilstvu. Spisal jo je JANEZ FURLAN, bivši poveljnik ljubljanskih poklicnih gasilcev. Ministrstvo za telesno vzgojo naroda in „Vatrogasni Savez kraljevine Jugoslavije“ sta knjigo odobrila in jo priporočata vsem gasilskim organizacijam kot strokovno, zelo poučno in koristno knjigo. Že to je zadosten dokaz, da je knjiga dobra in vsem gasilskim četam, poveljnikom in tudi gasilcem nujno potrebna.

Knjiga, ki bo bogato ilustrirana in vezana v platno, izide še ta mesec v samozaložbi pisca in stane Din 60.—.

Naroča se na naslov:

JANEZ FURLAN, LJUBLJANA, Poljanski nasip šte. 16

Gasilske čete, pozor!

Preden si nabavite potrebne cevi, Vas vljudno vabim, da si ogledate mojo zalogo **normalnih gasilskih cevi** najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slovenijo

Ivan N. Adamič

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 31

MARIBOR, Vetrinjska 20 CELJE, Kralja Petra 33

Velika zaloga: Gumiranih cevi vseh vrst, gum. spiralnih sesalnih cevi. Normalne spojke iz la medenine itd. Najnižje cene! Zahtevajte cenik!

Samoprodaja gasilskih cevi!

Kralju - Mučeniku ob prvi obletnici

9. oktober 1935.

Pred menoj leži deseta številka lanskega »Gasilca« — črno obrobljena! Fotografija blagopokojnega kralja in zraven besede, izraz naše boli, groze, v katero so se lani ta dan pogreznila naša gasilska srca.

Tovariši — 9. oktober 1934. — je legel na našo državo — posebno pa na nas gasilce, kakor težka in neznosna mora. Črne zastave so zaplapolale raz stolpov gasilskih domov po Dravski banovini — gasilci so se zbirali po gasilskih domovih resni, žalostni in spoštljivo zrl v sliko Viteza, katerega srce je prenehalo biti za svojo državo, za svoje ljudi — daleč v tujini — v Marseilleu.

Vasi, trgi in mesta so se zagrnili v črnino. Pretresljiva slika žalosti vsega naroda; otožni glas velikega zvona, zraven katerega sta jokala srednji in mali zvon. Od povsod je zrl lik velikega kralja zavit v trobojnico in črno in zasut v cvetje — smehljal se je mimosidom — poslednji nasmeh — poslednji pozdrav! — Svečice pred njegovo podobo so migljale in trepetale, kakor je trepetal ves narod v tistih težkih dneh.

Zavedamo se dobro, da je naš veliki kralj izkrvavel tam daleč v Marseilleu za svojo državo, za svoj narod — za svojo domovino, ki jo je dvajset let modro vodil.

Za svoj narod je živel, za svoj narod izkrvavel. Ni bilo dovolj, da je Viteški kralj Aleksander zalil našo svobodo s svojim znojem, ko je z vsakim svojim ukrepom vodil državo k luči svobode — kruta usoda je zahtevala še kri, s katero je naš veliki Mučenec orosil svoje življenjske napore, pred seboj le z enim ciljem: mogočno, močno in složno Jugoslavijo.

Gasilci smo objokovali njegovo smrt tem bolj, ker nam je malo pred svojo usodno potjo v Francijo, kamor je šel, da utrdi in dokaže prijateljstvo med Jugoslavijo in Francijo, da manifestira javno za mir, ki naj vodi narode — dal gasilski zakon, s katerim je dokazal, kako visoko je cenil svoje gasilce, s katerim je odlikoval veliko gasilsko armado, ki ga je ljubila — ki se danes, ob prvi obletnici njegove tragične smrti, klanja njegovemu velikemu duhu in neprecenljivemu delu za državo in narod.

Ne jočemo, ker gasilci nismo vajeni solza, toda zato trepečejo naša srca v hujši boli, boli mož, ki vedo, kako velik je bil udarec, ki ga je zadala zločinska atentatorjeva roka z usodnimi streli v Marseilleu, mladi državi. Izgubili smo z njim svojega vodnika, očeta in brata — izgubili smo onega ljubljenca

vsega naroda, ki je vladal našim srcem, katerega življenjsko pot so spremljala naša srca povsod, s katerim smo se veselili in delili v žalostnih dneh skupne boli.

Toda nismo ostali sami. Pustil nam je svojega mladega sina Petra, ki je zasedel prestol svojega očeta in prevzel v svoje roke veliko oporoko, ki mu jo je zapustil v zadnjih trenutkih njegov veliki oče v besedah »Čuvajte Jugoslavijo!«

Ni pa zapustil te oporoke samo svojemu sinu in regentskemu svetu, ki ga je modro določil svojemu sinu — sinovom lepe Jugoslavije — tudi nam gasilcem — je zapustil svojo lepo državo, da jo čuvamo in izvršujemo njegovo poslednjo željo.

Gasilci, mi smo v prvi vrsti pozvani, da čuvamo in izvršujemo veliko oporoko največjega gasilca — mi moramo biti tisti, ki bomo mlademu kralju Petru II. pomagali čuvati Jugoslavijo, ki bomo podpirali svojega mladega vladarja v vseh potrebah in željah.

Ob svetlem liku blagopokojnega kralja Aleksandra I. Uedinitelja vstaja lik mladega kralja Petra II., sina in naslednika našega velikega Mučenika in Viteza, in blagopokojni kralj se ozira na nas vse gasilce in nam kliče iz onostranstva: »Pomagajte mojemu sinu — svojemu mlademu kralju Petru! Podpirajte ga, ker je še mlad! Čuvajte Jugoslavijo!«

Slava velikemu Mučeniku in Vitezu!

Slava!

Vesti gasilske zajednice za Dravsko banovino

Ali je »Samopomoč« gasilstvu potrebna?

Ta občekoristna in prepotrebna, dobrodelna ustanova je namenjena onim nepremožnim ljudem, preživljavačim se z dnevnim ali tedenskim zaslužkom, ki si ne morejo za starost ali prerano smrt nakopičiti premoženja v preskrbo svojim najbližjim rodbinskim članom, kadar se morajo od njih posloviti nepričakovano za vedno. Zato pa pridno vlagajo v dobrodelno ustanovo mesečne doneske po geslu: »Vsi za enega in eden za vse!«. S tem si zagotovijo možnost, da morejo njihovi svojci poravnati bolniške in zdravniške stroške ter jim preskrbeti primeren pogreb. Morda še nekaj preostane za prvo silo preživljanja osirotelih zaostalih, kadar ni več rednika med njimi.

»Samopomoč« so si ustanovili doslej že obrtniki, trgovci, delavci in uradniki. Tudi gasilec jo je ustanovila pred 9 leti bivša »Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana« z istim plemenitim namenom in to za vse članstvo. Žal se še ni mogla udomačiti pri vseh in to vsled premalega zanimanja in neupoštevanja velike važnosti in dobrot, ki jo nudi gasilstvu. Postati mora obvezna za vse redno članstvo, počenši z novo ustanovljenimi četami, a vse druge že obstoječe pa morajo poskrbeti za vsakega preminulega člana najmanj enega iz njih vrst kot nadomestek. Gasilec, ki izkazuje vselej in povsod v sili bližnjiku pomoč, tvegajoč pri tem nesebičnem delu prave krščanske ljubezni svoje zdravje in tudi življenje, ne sme pri tem pozabiti, da so mu njegovi najožji sorodniki — družinski člani — tudi bližnjiki in mnogo bližji, nego njegovi sosede, prijatelji in znanci. Če pa noče poznati svojcev in se tudi zanje žrtvovati gumno, potem se ne more smatrati kot popoln gasilec, ki izpostavlja svojce v slu-

čaju svoje smrti pomanjkanju in največji revščini. Popoln gasilec mora biti vsem v pomoč, potem zasluži častito ime tih ega junaka v krogu človeške družbe, kateri je nujno potreben. Z zgradbo velike in močne »Samopomoči« si bo gasilstvo postavilo najlepši spomenik obče požrtvovalnosti pri hvaležnih znancih, ki jo bodo gotovo z razumevanjem negovali in vedno izpopolnjevali, da bo res dala gasilstvu ono pomoč, ki jo je vredno in tudi nujno potrebno. Kar so zavarovalnice za življenje v velikem, to so za nas »Samopomoči«.

Prispevki so tako malenkostno nizki, da jih zmore pri le nekoliko dobri volji vsak tudi najubožnejši gasilec. Dnevno dene samo 11 para v hranilnik, s katerimi prihranki založi v vsakem četrtletju 10 Din svojo članarino. S tem skrbi za posmrtnino sedanje višine 2000 Din, ki se bo umevno podvojila in potrojila pri podvigu članstva.

O potrebnosti »Samopomoči« je napisal pred leti naš vrli sodelavec tov. Vončina Ciril aktualen članek vsem gasilcem v premislek in upoštevanje, v katerem izvajajo sledeče:

V sejnih zapisnikih čet, pa tudi v dnevnem časopisju pogosto čitam: da se je vršil pogreb dolgoletnega člana gasilske čete v X in da se je pogreba udeležila v velikem številu domača četa. To je vse lepo in v redu, vsaj je na podlagi naših pravil § 5., »pravice članov«, točka 2., za vsako četo udeležba pri pogrebu obvezna, ker si je to pravico pokojni zaslužil s tem trenutkom, ko je vstopil v četo. S parado pri pogrebu je navadno za umrlega gasilca vse končano, edino predsednik se ga še običajno spominja ob prihodnjem občnem zboru.

Takšen in približno takšen je bil potek postopanja gasilskih čet ob takih žalostnih prilikah, deloma pa je tudi še dandanes.

Marsikdo, na žalost je še precej takšnih med nami, bo dejal, kaj pa še hočeš, da storimo za umrlega člana, dolžnost, ki nam jo narekujejo pravila, je izvršena!

Ali pa je res, da smo se s tem, ko smo pokojnega tovariša pokopali, že popolnoma oddolžili zaslugam, ki jih je ob vsaki priliki izkazoval četi kot vesten član? Ali naj bo pri nas res začetek in konec tovariškega čustvovanja samo kroj in parada, ali naj res pomagamo samo tedaj kadar gori, drugače pa tudi drug drugemu ne? Ne tako, temveč ravnati se nam je po krasnem izreku dr. Mih. Opeke:

V ognju ljubezni do bratov plamtimo,
ogelj sovraštva krotimo, gasimo!

Bratska ljubezen do prerano umrlega tovariša ne sme končati ob svežem grobu, temveč mora najti pot preko njega do njegovih najbližjih, ki so prizadeti še težje kakor mi! Ali ni naša sveta dolžnost, da iz bratske ljubezni do pokojnega tovariša pomagamo lajšati gorje težko prizadeti njegovi družini?

Neštetokrat se poudarja, da je gasilstvo organizacija, v kateri so zastopani po večini nižji sloji, torej ljudje, ki so odvisni povsem od dnevnega zaslužka (na žalost je na deželi še mnogo takih, ki ne uživajo nikakega zavarovanja). Iz vsega sledi, da so po veliki večini vsi preostali za umrlimi tovariši potrebni — ne parade, pač pa sredstev za nadaljnji obstoj in če že dalje ne, vsaj za dobo neposredno po težki izgubi, ki jih je doletela, kajti ravno v tem času so stroški taki, da marsikateri vdovi ali materi izropajo zadnje dinarje iz žepa!

Kdo naj torej pomaga v takih primerih? Ali se ne zdi vsakemu dobremu gasilcu, da je tudi on moralno dolžan pomagati kot brat bratu že zato, ker hoče s tem dokazati, da razumeva, da ni bratsko, če bi se ljubezen do pokojnega končala ob zasuti gomili, temveč da bratsko ljubezen še čaka jako hvaležno in človekoljubno delo, to je pomagati lajšati bol in gorje preostalim

umrlega tovariša. »V sili in potrebi spoznamo prijatelja«, tako pravi pogovor! Ali smo bili dobri prijatelji, dobri tovariši rajnega, če smatramo, da je z njegovim pokopom vse končano, vse opravljeno za nas? Odločno trdim, da n i s m o i n ne bomo vse do tega časa, ko bomo »vsi za enega«, r a d e v o l j e, brez vsakega godrnjanja, prispevali, da s tem kakor rodni, dobri bratje pomagamo lajšati težke trenutke najbližjim umrlega tovariša!

Devet let že razpravljamo o tem, ali bi ali naj ne bi vršili tega, kar nam narekuje prav za prav naš program, to je, pomagali svojemu bližnjemu! Kje tičijo vzroki, da kot ena najmočnejših organizacij v državi ne moremo doseči tega, kar imajo že skoraj vse strokovne organizacije? Vzrokov je veliko, temeljijo pa vsi na preplutvem razumevanju našega programa, morda celo na sebičnosti?!

Cas bi bil že, da po tej dolgi dobi polemiziranja na sejah in skupščinah žup in zajednice, dvignemo idejo Samopomoči, kakor smo dvignili idejo gasilstva z vseslovanskim kongresom in letošnjo razstavo ter idejo tovariške hvaležnosti s postavitvijo veličastnega spomenika našemu prvemu zveznemu starosti.

»Samopomoč«.

V času od 1. aprila do 30. septembra 1935 so bile izplačane posmrtnine po umrlih članih »Samopomoči« in sicer:

443. Luteršek Jože, Ihan, star 46 let	Din	2000'—
444. Niefergall Viktor, Novo mesto, star 84 let	Din	2000'—
445. Slovník Josip, Beričevo, star 56 let	Din	2000'—
446. Schwarz Franc, Šoštanj, star 66 let	Din	2000'—
447. Mekinc Franc, Rečica p. Laškem, star 69 let	Din	2000'—
448. Grad Pavel, Dolsko, star 75 let	Din	2000'—
449. Dobrodel Tomaž, Prevalje, star 38 let	Din	2000'—
450. Rudolf Jernej, Črna pri Prevaljah, star 57 let	Din	2000'—
451. Šetina Kristijan, Dovje, star 74 let	Din	2000'—
452. Kukovec Franc, Ivanjkovci, star 71 let	Din	2000'—
453. Kodarič Franc, Bukovci, star 73 let	Din	2000'—
454. Škraba Janez, Ig, star 78 let	Din	2000'—
455. Rosenstein Ivan, Šmartno ob Dreti, star 74 let	Din	2000'—
456. Hrga Franc, Dornova, star 77 let	Din	2000'—
457. Avman Janko, Vir pri Domžalah, star 34 let	Din	2000'—
458. Eiletz Franc, Slovenjgradec, star 64 let	Din	2000'—

	Vsega	Din	32.000'—
prištevsji doslej že izplačanih		Din	1,144.151'—
je torej za 458 posmrtnin izdanih		Din	1,176.151'—

Prijava veselíc, koncertov in gledaliških iger.

Kljub obstoječi pogodbi »Centralne zadruga jugoslovanskih avtorjev« z »Gasilsko zajednico Dravske banovine« ne prijavljajo posamezne gasilske čete svojih prireditev ne zadrugi ne zajednici.

V zmislu določil in sklepa bo morala odslej imenovana zadruga vsako neupravičeno izvajanje prijaviti sodišču ter zahtevati kazensko postopanje; zaradi tega resno opominjamo vse včlanjene gasilske čete na stroge obveznosti, da ne kršijo pogodbe, ki jo ima ta zadruga s predsedstvom gasilske zajednice. Pravočasne prijave prireditev je vsaj teden dni prej javiti ali zadrugi ali zajednici. Varujte se občutnih kazni zaradi takih prestopkov!

Osnovni pojmi o ravnanju z bencinskim 4 takt. motorjem

Motnja	Vzrok	Odstranjenje motnje
Pomanjkanje bencina ali plinske zmesi; motor se ne more staviti v pogon.	Dovodna pipica bencina je zaprta ali premalo odprta.	Dovodno pipico bencina odpreti.
	Bencinski rezervoar je prazen.	Bencinski rezervoar napolniti.
	Težko stavljenje v pogon.	V valje vbrizgati mešanico bencina in petroleja, da se olje raztopi.
Pri uplinjaču in dopremi goriva.	Smet ali nesnaga med ventilsko iglo uplinjača in sedežem.	Uplinjač razstaviti in odstraniti smet ali nesnago.
	Plavec je preluknjan ter je postal težji (bencin kaplja iz uplinjača).	Plavec zamenjati z novim ali luknjo zalotati.
	Zamašena dovodna cev ali filter v tej cevi.	Cev odmontirati in izpihati (s pumpo).
	Pri zagonu mrzlega motorja je dušilka preveč odprta; motor ne prime.	Dušilko pripreti ali z roko zabraniti dostop zraka.
	Pri zagonu gorkega motorja motor prime, pa se po par okretih ustavi.	Dušilka je premalo odprta (odpreti dušilko).
	Plinska zmes je premrzla (pri zagonu poka v uplinjaču).	Ko se motor zagreje, prestande to pokanje samo.
	Pregosta plinska zmes (motor postane vroč, voda v hladilniku vre, motor slabo vleče).	Zrak je prehladen; uravnati korektor po zraku.
Prevelika poraba bencina.	Šoba preširoka.	Šobo zamenjati.
Motor ne vleče in se ustavi.	Voda v bencinu.	Izmenjati bencin.
	Pomožna šoba je zamašena.	Šobo odmontirati in očistiti.
	Niso tesne cevi med uplinjačem in valjem.	Pritegniti vijake ali izmenjati gostila dovodnih cevi.
	Premalo bencina v uplinjaču.	Preiskati dovod bencina.

Motnja	Vzrok	Odstranjenje motnje
Motnje in defekti pri vžiganju. Vsi valji ne delujejo ali vžiganje prestane.	Zamenjani kabli.	Kable pravilno namestiti! (Priporočljivo je, da so kabli zaznamovani s številkami po vrstnem redu vžiga v valjih.)
	Kabel je slabo pritrjen (vžigi izostajajo, so slabi).	Pritrditi kabel.
	Med vložki dodelivca je prah obrabljenega oglja.	Očistiti prah.
	Sveče so zamazane, počene ali pokvarjene.	Sveče očistiti ali zamenjati.
	Elektrode sveč so preveč ali premalo oddaljene.	Uravnati pravilni razstoj 0.4–0.6 mm.
Motor se močno greje.	Premalo predvžiga.	Predvžig povečati.
Motnje hlajenja; motor se posebno poleti preveč zagreje (voda vre).	Premajhen hladilnik.	Hladilnik povečati.
Motor postane hitro vroč.	Pomanjkanje vode ali prazen hladilnik, zamašen dotok vode.	Vode doliti, zamašeno mesto očistiti.
	Slabo olje.	Zamenjati z boljšim oljem.
	V kompresornem prostoru in na dnu bata se nahajajo strjene saje.	Odmontirati glavo valja, kompresni prostor in dno bata očistiti.
Motnje pri mazanju. Pregretje motorja, vnetje ležajev.	Pomanjkanje ali slabo olje. Oljna črpalka pokvarjena.	Olja doliti ali olje izmenjati; črpalko popraviti.
	Sito v okrovu je nesnažno.	Sito očistiti.
Manometer kaže majhen tlak (1–2 atm.)	Vzmet oljn. črpalke je slabo nameščena. Redko olje.	Vijak ventila malo pritegniti. Pravilno olje.
Manometer kaže večji tlak	Gosto olje. Olje zmrzne.	Pravilno olje. Olje segreti.
Izpuh kadi sivkast dim.	Preveč olja, valji se zamažejo.	Množino olja zmanjšati.
Motnje, ki povzročajo slabo kompresijo.	Produšni ventili.	Ventile obrusiti.
	Zlomljena ali prešibka vzmet ventila, ventil se prepozno zapre.	Vzmeti izmenjati.

Motnja	Vzrok	Odstranjenje motnje
Motnje, ki povzročajo slabo kompresijo	Batni obroči so se zajedli, nepravilno razvrščeni ali popokani (zmes prehaja v karter).	Batne obročje izmenjati.
	Sveče, sičniki, gostila propuščajo zmes.	Sveče, sičnike pritegniti; gostila izmenjati.
Sklopka med motorjem in turbino pokvarjena.	Vzmet sklopke preslaba ali zlomljena.	Izmenjati vzmet.

Motnje pri centrifugalni in vakuum sesalki.

1. Mašilke sesalk niso pritegnjene.
2. V sesalnih ceveh ni gumijastih gostil ali so premalo pritegnjene.
3. Sesalnik (koš) ni zadostno v vodi.
4. Sesalnik (koš) je v blatu. (Priporočljivo je, da se sesalnik pričvrsti na desko ali slično, s tem se prepreči, da ne bi sesalnik ležal na dnu vode.)
5. Dovodna cev, vodeča od vakuuma do centrifugalne sesalke, ni tesna.
6. Nezadostno mazanje sesalke. Jako trenje povzroča, da se ploščice v valju in os sesalke ugrejejo.
7. Višina od vodne gladine je večja od 8 m.

Maribor, februarja 1935.

Kessler Alfonz,
poveljnik gasilske čete delavnice drž. žel.

Po »Dr. Redemanu« Lj. M.:

Splošna navodila pri požaru

(Nadaljevanje.)

Napad.

Prva naloga gasilstva je reševanje ljudi in živali. Ako je možno, zvežemo s tem istočasno tudi ostali napad — gašenje požara. Včasih na ta način najhitreje odstranimo nevarnost za ljudi in živali. Pravilo pa je, da se na to ne moremo in ne smemo zanašati. Med velikimi požari na deželi in majhnih mestih bo večina takih, pri katerih gasilstvo ne bo pričelo takoj z gašenjem, temveč bo ostalo v obrambi. Šele, ko bomo zavarovali sosednje stavbe itd., bomo pričeli običajno z gašenjem gorečega poslopja. Velja pa pri marsikaterem požaru na deželi pravilo: »Napad je najboljša obramba!« to se pravi, da sosednje stavbe najbolje branimo, če požar takoj temeljito napademo — gasimo. Pri tem pa bodimo oprezni, posebno pri slabi napadalni moči nekaterih podeželskih čet (neprimerno orodje), da bi se gasilne čete ne ravnale vedno brez pomisleka po njem. Premnogi požar se je razširil le radi tega prekomerno, ker so gasilne čete pričele takoj z gašenjem ter opustile obrambo sosednjih stavb. — Takojšni napad je le tedaj priporočljiv, če smo že v naprej prepričani, da bomo s svojimi močmi in razpoložljivim orodjem takoj zadušili ogenj. Torej predpogoj je ta: vsaj močen curek, za dalj časa vode in ne prevelik požar. Takoj pričnemo z gašenjem tudi v slučaju, da niso sosednje stavbe in drugi gorljivi predmeti na nikakšen način ogroženi — torej če stoji goreča stavba dovolj daleč od drugih.

Ako ni teh predpostavk, tedaj je takojšnji napad ognja, oziroma velepožara velika napaka. To seveda ne pri malih požarih. V tem slučaju pričnemo s takojšnjim gašenjem. Pri velikih požarih pa določijo razne okoliščine čas, ko preidemo iz obrambe v napad.

Pri resničnih velepožarih se bo večkrat dogodilo, da sploh ne bomo mogli iz obrambe v napad. Z eno brizgalno ne bo gasilstvo mnogo opravilo; osobito če je še curek vode tenak in ni pritisk curka močan. V takem slučaju vročina izpremeni vodo v paro ter razstavi paro v njene dele — kisik in vodik in se s kisikom požar le pospeši.

Ako preidemo pozneje ob prihodu sosednjih gasilskih čet k napadu — gašenju — ali pa ostanemo še potem pri obrambi ali pa na enem mestu branimo, ko že na drugem pričnemo z napadom, je odvisno od raznih okoliščin kakor n. pr. od velikosti požara, od moči brizgaln, od množine vode, moči vetra in mnogih drugih okoliščin. Volja in hrabrost za napad mora vedno obstojati. Mora se pa pri tem postopati hladnokrvno in pravilno upoštevati položaj. Velika in važna je naloga poveljnika, da odločitve v tem ne prepušča brizgačem, temveč sam določi, kedaj preide iz obrambe v napad.

(Dalje prihodnjič.)

Ilija Pintar, vrhovni inspektor gasilske službe kraljevine Jugoslavije, Beograd:

Značaj in stanje organizacije gasilstva v kraljevini Jugoslaviji v razmerju napram gasilstvu v drugih državah

Gasilstvo v naši kraljevini datira iz 1864. leta. Torej 70 let. Takrat je bila namreč osnovana prva gasilska četa v naši kraljevini in to v mestu Varaždinu pod imenom »Prvi hrvatski dobrovoljni vatrogasni zbor«. Od tega časa so se začele ustanavljati tudi v drugih mestih naše kraljevine gasilske čete, to pa vse pod imenom »prostovoljnih gasilskih društev«, ker v oni dobi vsaj pri nas še ni bila zavest za gasilstvo in posebno samoobrambo v poedinih mestih toliko razvita, niti se ni mislilo na to, da je potrebno lastnino meščanov čuvati pred požarno nevarnostjo s pomočjo stalnih odnosno plačanih gasilcev, kakor tudi pred velikimi požari, ki bi utegnili uničiti velike imovine in neprecenljive vrednosti.

Državne oblasti bivše avstro-ogrske monarhije niso preprečevale osnovanja in razvoja gasilstva v naših krajih, niso ga pa tudi podpirale, kakor so to delale v Avstriji in Ogrski. V tem pogledu so delale izjemo deželne vlade v Gradcu za Štajersko, v Celovcu za Koroško in v Ljubljani za Kranjsko, t. j. področje, ki dandanes sestavlja Dravsko banovino. Te so napravile na svojem področju dovolj in zato je dandanes gasilstvo na področju Dravske banovine najštevilnejše. Na žalost moram ugotoviti dejstvo, da bivše deželne vlade v Zagrebu in Sarajevu, kakor tudi njihovi bivši deželni sabori, niso v korist gasilstva napravile nič, temveč so ga prepustile lastni usodi. Občine in drugi samoupravni uradi so sledili zgledu svojih vlad, izvemši nekoliko častnih izjem, ter so prostodušno gledale na razvoj gasilstva kot na razvoj neke vzporedne in nevažne ustanove. Naše gasilstvo je bilo zato prepuščeno v glavnem samemu sebi, t. j. posamezni privatni inicijativi prebivalstva posameznega kraja in tej posamezni dobri volji se moramo zahvaliti, da se je nekako vzdržalo in polagoma napredovalo.

Kakor sem rekel, državne in samoupravne oblasti niso posvečale pozornosti razvoju gasilstva v teh krajih, toda vseeno so s pazljivim očesom zasle-

dovale njegovo nacionalno delo. Dogajalo se je, da so bila posamezna gasilna društva opozorjena od oblasti, da je njihov namen edino gasiti ogenj in se vzdrževati vsakega političnega dela in akcij, čeprav gasilna društva kot takšna stvarno niso nikoli politizirala in se tudi niso bavila s politiko. Takšna opomba državnih oblasti je prišla redno po kakšni nacionalni svečanosti, pri kateri so gasilske organizacije bile vedno dostojno zastopane. Narodnostna zavest našega gasilstva ni torej mirovala, temveč se je jasno odražala že v prvih letih gasilskega pokreta. To se je posebno opazilo, ko so gasilska društva začela uvajati nacionalno (slovensko in hrvatsko) poveljevanje pri izvrševanju svojih del. Takrat so se te pripombe od strani državnih oblasti pojavljale pogostje in vedno se je našel kak razlog, da se o čemerkoli naroča. Tako je bilo v naših krajih, ki so pripadali avstro-ogrski monarhiji in s tem bi se dal opravičiti dovolj slab napredek v pogledu razvoja našega gasilstva v krajih ob Drini, Savi in Donavi vse do osvobojenja in uedinjenja.

V krajih predvojne Srbije, kjer je narod stalno trpel vsled političnih nemirov in pogostih bojev, v tem času organizacija gasilstva ni mogla najti plodnih tal za svoj razvoj, kar vsekakor opravičuje slabo stanje gasilstva v teh krajih, toda to samo do osvobojenja in uedinjenja.

Od leta 1918. pa ne preprečuje nič poti razvoja in osnovanja gasilstva v naši uedinjeni kraljevini — in prav vsled tega se baš v zadnjih 10 letih opaza velik in stalno naraščajoči napredek.

Najznačilnejši dan za naše gasilstvo pa je bil 15. julij 1933., ko je blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj podpisal zakon o organizaciji gasilstva. S tem zakonom ni samo omogočen razvoj gasilstva, temveč je tudi državnim oblastem dolžnost, da pri tem sodelujejo z aktivnim udejstvovanjem. S tem zakonom je gasilstvo postalo pri vršenju svoje službe javni organ, kakor je tudi drugače važen faktor v našem gospodarskem življenju kot čuvar in zaščitnik naše narodne lastnine pred nevarnostjo ognja.

Delo našega gasilstva.

Po podatkih, ki jih je prejel Vatrogasni Savez kraljevine Jugoslavije, znaša število požarov v prvi polovici 1934. leta v naši kraljevini 1194 — a škoda, nastala vsled teh požarov, znaša 50 milijonov dinarjev. To je seveda samo posredna škoda, kakšna je neposredna, se ne da ugotoviti. Ako vzamemo, da je tudi v drugi polovici preteklega leta znašala škoda enoliko, tedaj smo si na jasnem, da je naša nacionalna ekonomija vsled požarnih škod utrpela preteklo leto najmanj 100 milijonov dinarjev. Kako velike važnosti je prostovoljna požrtvovalnost gasilcev za našo nacionalno ekonomijo, se vidi najboljše iz tega, da je pri teh požarih sodelovalo 16.534 gasilcev, ki so z naporom delali skupno 2342 ur ali 95 dni, odnosno četrto leta. Če bi se vsakemu gasilcu plačalo po 20.— Din na dan, kar z ozirom na vrsto dela, ki je zelo težko, naporno in za življenje in zdravje opasno, ni mnogo, bi znašala ta lepa vsota 3,140.000.— Din, ki je poklonjena narodu in zavarovalnicam, ker so gasilci delali brezplačno. K temu dodajmo še vrednost rešene imovine, ki se pa ne da niti približno preceniti, ker nedvomno znaša težke milijarde, ki bi bile sigurno uničene, da ni bilo intervencije in pomoči gasilskih čet, in videli bomo, kaj pomeni in kakšne važnosti in vrednosti je organizacija službe proti ognju ali krajše organizacija gasilstva. Bilo je že več primerov, da so gasilske organizacije nudile tudi svojo pomoč pri drugih nesrečah, ki niso imele nič skupnega s požarom, kakor poplave, potresi itd., kjer so naši gasilci prav tako kakor pri požaru delali požrtvovalno neprestano nekaj dni.

(Konec prih.)

Gasilstvo in stavbarstvo

Zakon o organizaciji gasilstva je določil gasilstvu silno obširen delokrog, katerega pa zakon sam prav na kratko objame s pojmom: »zaščita imovine in življenja grajanov zoper požar in pomoč ob elementarnih in drugih nevarnostih«. Dozdeva se sicer, da poznavanje stavbne stroke nima z zaščito imovine in življenja nič opraviti, toda kakor rečeno, samo dozdeva se tako. V resnici pa spada tudi poznavanje in izvrševanje stavbnih predpisov med prohibitivna sredstva, da se že v naprej požar po nemarnem onemogoči.

Ni samo to, da zahteva predpis o izpitih za podčastnike (lit. 6 teor. del) tudi »poznavanje stavbne stroke, kolikor je potrebno, da se najde leglo požara«, ter pri izpitih za častnike, da je treba poznati »zaščito pred nevarnostjo požara z varnostnimi ukrepi«; še dva važna faktorja sta, ki zahtevata poznavanje stavbnih predpisov. Prvi je v dejstvu, da mora pri požarnih ogledih, ki se morajo vršiti vsako leto enkrat, biti navzoč tudi zastopnik gasilske čete — pa ako se ta na stavbne predpise nič ne spozna, če ne ve prav prohibitivno ukreniti, čemu je potem sploh zraven? Drugo pa, in to je menda še važnejše, je dejstvo, da bo vodnik gasilskega oddelka vedel ogenj vse drugače prijeti, napasti in udušiti, ako bo vedel, kako je zgrajena ali bi vsaj morala biti zgrajena stavba tam, kjer se mu zdi pravo leglo požara.

Seveda je res, da najde gasilstvo na deželi, ko prispe na požarišče, običajno že velepožar, ker pač ni tako brzo in okretno, kakor mestni gasilci; vendar pa je verjetno, da bodo nekateri (bližji) pohiteli naravnost na požarišče namesto k orodišču, in ako vsaj eden izmed teh še pravočasno pride, utegne uprav poznanje načina hišne stavbe rešiti nevarno situacijo z brzimi, pravnimi ukrepi, ali vsaj zadržati prehiter razvoj.

To so torej glavni vidiki, ki nas silijo, da se moramo nekoliko bolj potanko spoznati tudi s stavbnimi predpisi; našli bi se menda še drugi vzroki tudi, toda za nas je dovolj dokazano dejstvo, da je za gasilskega funkcionarja potrebno znanje predpisov iz gradbenega zakona, zato v naslednjem podajemo, kar pride za nas v poštev.

Gradbeni zakon, ki vsebuje tozadevna določila, je izšel leta 1931. in je objavljen v »Službenem listu« kos 47 iz leta 1931. V 139 paragrafi obravnava vso zidanje zadevajočo snov, tako v mestih kakor v trgih in na vasi, in je razdeljen prvi del (za mesta in trge) na 14 poglavij, izmed katerih nas sicer nekoliko zanimata tudi tretje (o ureditvenih predpisih) in četrto (o higijenskih predpisih), vendar prihaja najbolj v poštev pač le peto poglavje s tehničnimi predpisi. Nič manj važen tudi ni gradbeni pravilnik iz leta 1933., ki posamezne paragrafe tehničnih predpisov še bolj na podrobno določa. Iz obojega, zakona in pravilnika, posnamemo naslednja določila — v zidarske strokovne malenkosti pa se ne bomo spuščali.

1. O zidovih.

a) Materijal, iz katerega smejo biti napravljene tako stanovanjske kakor industrijske zgradbe, sme biti: naravni ali umetni kamen, beton in opeka. Samo v redkih naseljih se sme uporabljati tudi drugo gradivo (les, ilovica), o katerem se ugotovi, da je primerno za gradnjo. Lesene gradbe ali take iz nežgane opeke se sme dovoliti le izjemoma po krajevnih razmerah.

b) Glede debeline zidov velja, da morajo imeti zidovi iz kamna (lomljenca) 50 cm; iz opeke mora imeti zid debelino v večkratni, torej vsaj dva-

kratni širini opeke same, torej vsaj 26 cm pri pritličnih zgradbah, ker se normalna opeka računa 13 cm širine; stare opeke pa so imele dimenzije 28 cm dolga, 14 cm široka, 7 cm debela. Zid iz betona se sme izdelati samo na podstavi statičnega računa (to je račun, kjer se na podlagi števil o jakosti dokaže, da zid namenu odgovarja in je uravnovešenost obtežitve in nosilnost podana).

c) Obtežen ne sme biti noben zid nad dopustno napetost gradiva, iz katerega je zgrajen. Pri zidovih v prekatju morajo biti leseni deli ometani. — Temelji zidov morajo biti na trdih tleh, pod mejo zmrzovanja. Kjer so tla vlažna, je skrbeti za izolacijo.

d) Pregradni zidovi med oddelki morajo biti najmanj pol opeke debeli. — Požarni zidovi, ki se morajo napraviti na čelni strani ob sosednjih zgradbah in tudi v dolgih zgradbah samih (na vsakih 30 m dolžine), morajo biti zidani še 30 cm nad strešno površino. Debelina pod streho: v širini ene opeke, nad streho pol opeke. V teh požarnih zidovih ne sme biti nikakršnih lesenih delov, tudi odprtine, ki so pač neobhodno potrebne, naj bi se dale dobro zapreti.

2. Stropi.

Stropnice na lesenih gredah (tramih) v stanovanjskih zgradbah morajo biti dvojne. Prostor med njimi, to je med podnicami in plafondskim opazem na stropnikih (lesenih gredah) mora biti izpolnjen s čistim in negorljivim gradivom. — V stanovanjskih prostorih in delavnicah morajo biti stropi ometani. — Pri večnadstropnih zgradbah morajo biti stropi nad in pod pralnicami, kopalnicami, delavnicami, skladišči in prostori, ki so bolj izpostavljeni požarni nevarnosti, izdelani v masivni konstrukciji, nad kletmi pa brezpojno masivno izdelani (obokani).

(Konec prih.)

Dopisi

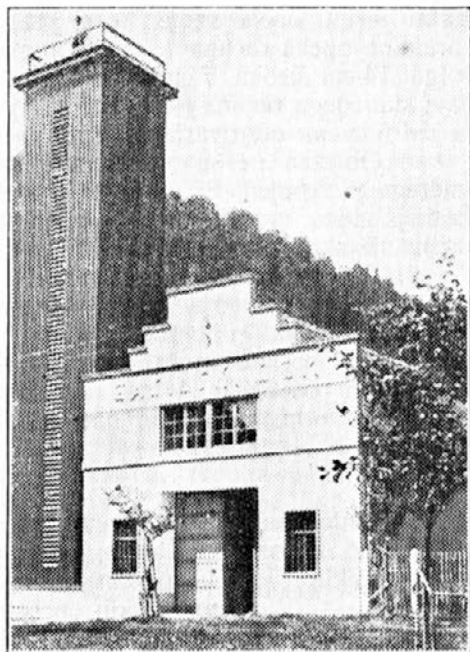
Zalostna obletnica. Vsi prijatelji in gasilci so se 30. septembra spominjali nesreče pri Celju, ki nam je ugrabila našega dobrega delavca, tovariša Jerneja Vengusta, ki spi in sanja svoj večni sen na pokopališču v Celju. Ta dan je gasilstvo okrasilo njegov poslednji dom ter v velikem številu obiskalo njegov grob.

Nekaj naše gasilske zgodovine. — Marenberg. (Iz slavnostnega govora ob priliki župnega zleta.) Kakor vsi trgi in mesta, je imel tudi naš Marenberg že pred ustanovitvijo prostovoljnega gasilnega društva nekoliko protipožarnih priprav in sredstev za gašenje, zlasti seveda čebre, mačke in ročne brizge; koliko pa je tega bilo, ne vemo. Brez dvoma je bila nabava teh rekvizit v zvezi s štajerskim deželnim požarnim redom iz leta 1792., ki je predvideval tudi skrb za gasilno orodje iz komunalnih sredstev. Potrjuje se nam obstojanje neke vrste orodišča (»Requisiten-Kammer«) iz aktov že leta 1833.; ko je postala ta shramba nerabna, so postavili leta 1844. na prostoru, kjer stoji orodišče še danes, nov gasilski hram, dokaz, da se je medtem precej orodja dokupilo in je bila večja shramba potrebna.

Pobuda za ustanovitev prostov. gasilnega društva je bila dana od deželne zveze v Gradcu. Dne 5. septembra 1875. je takratni občinski odbor pod predsedstvom župana Feliksa Schmidta sklenil ustanoviti prostovoljno gasilno društvo. Na podlagi tega sklepa je napravil župan Schmidt poziv na občane, da naj vsak prostovoljno prispeva po svojih močeh za nabavo najpotrebnejšega orodja in da se jih čim več prikladi v snujoče se društvo. Uspeh te akcije je bil tak, da se je še koncem istega leta vršil ustanovni občni zbor gasilnega društva, ki je štel 22 članov. Za prvega načelnika je bil izvoljen Ivan Wrentschur.

Od ustanovitve dalje je društvo preživljalo vse faze podeželskega društva. Čim boljše je bilo vodstvo, tem večji ugled je uživalo društvo, vendar pa je vedno in ob vsaki priliki nudilo vsakomur uspešno svojo pomoč. Sodelovalo je doslej pri 35 požarih in raznih drugih elementarnih neizgledah, ki so tekom let zadele Marenberg in okoliš.

Notranje se je društvo prav lepo razvijalo, o čemur priča obilica nabavljene gasilske opreme, ki je bila skoraj vsa kupljena z doneski društvenih prireditvev. Uvedena je bila tudi širokopotezna akcija za nabavo motorke, vendar je stvar zaradi pojavljajoče se stiske zaspala. Orodšče pa, ki ga je bila občina pred 60 leti popravila in povečala ter dodala plezalni stolp, je začelo zadnja leta vidno razpadati. Radi tega je bila nujna potreba, da se ali temeljito popravi ali pa napravi novo, primernejše. Težka je bila borba v teh hudih časih, vendar se je agilni tov. J. Langeršek z vso požrtvovalnostjo zavzel za novo orodšče, in s pomočjo občine smo si postavili nov dom, ki ga bomo danes blagoslovili in ki bo tudi poznim rodovom pričal o delavnosti društva in današnji slavnosti. Prisrčna hvala vsem in vsakomur, ki ste na ta ali oni način pripomogli, da se je to najpotrebnejše delo napravilo in izvršilo tako, da je stavba v ponos društvu in trgu!

Osemdesetletnica vzornega gasilca. Naš marljivi in zavedni tovariš Miha Šrnc iz Jesenic na Gorenjskem praznuje te dni osemdesetletnico svojega trdega življenja. Kot ustanovitelj gasilske čete leta 1893. se še danes kljub visoki starosti ne prestando udeležuje vseh gasilskih nastopov. Bil je pri številnih požarih, ne samo na Jesenicah, temveč tudi v bližnji in daljni okolici. Zato je bil odlikovan s srebrno kolajno za državljanske zasluge. Cel roman bi lahko napisali o njegovih človekoljubnih delih.

Zato mu želijo tovariši gasilci še mnogo let.

Zagorje. Dne 26. avgusta 1935. je po dolgi, mučni bolezni umrl častni član, bivši načelnik in ustanovni član prost. gasil. društva, Josip Ranzinger.

Ranzinger je bil takoj ob ustanovitvi društva izvoljen v odbor in je bil pozneje več let načelnik društva in župni odbornik.

Pokojnega Ranzingerja sta spremljala na zadnji poti 92 člana s štirimi prapori.

Posebno čast so mu izkazale prost. gasil. čete Trbovlje-rudnik, Trbovlje-trg ter Hrašnik-Dol s prapori, vse iz gasil. župe Celje, gasil. četa Čemšenik, gasil. župa Kamnik. Domačo gasil. župo je zastopal župni starešina F. Lajovic in župni tajnik F. Zapušek s četami Kotredež, Loke in Izlake.

Nekatere čete so pa prejele prepozno obvestilo ali so bile drugače zadržane, da se pogreba niso mogle udeležiti.

Vsem udeležencem pogreba se odbor tukajšnje čete najlepše zahvaljuje, posebno zahvalo pa izrekamo tov. župnemu tajniku Zapušku za njegov kratek, a jedrnat poslovilni govor ob grobu pokojnega tov. Ranzingerja.

Književne vesti

Ravnokar je izšla druga številka »Vatrogasne biblioteke«, ki jo izdaja Peter Lekić, generalni sekretar gasilskega saveza v Beogradu.

Ta zvezek prinaša na prvem mestu sliko pokrovitelja gasilstva Nj. Visočanstva princa Tomislava v gasilskem kroju. Vsebinska zvezka je: Peter Lekić: Organizacija jugosl. gasilstva od ustanovitve do donošenja gasilskega zakona. Ilija Pintar: Značaj in stanje gasilstva v kraljevini Jugoslaviji v primeru z gasilstvom drugih držav. Ing. Dolenc: O plinih, ki se razvijajo pri požarih. Peter Lekić: Prostovoljno in profesionalno gasilstvo. Svetomir Mišić: Gasilstvo vrbasko banovine. Peter Lekić: Izveštaj o stanju gasilstva po donošenju zakona o organizaciji gasilstva. Zakonodavstvo pa prinaša naredbe glede doprinosa zavarovalnic gasilstvu.

Knjižica bo dobrodošla vsem, ki se zanimajo za razvoj gasilstva in se hočejo seznaniti z njega razvojem v naši državi. Pri knjižici pogrešamo kazalo, ki ga bo treba v bodoče tudi natisniti, kar bo dobro služilo stvari in čitateljem.

Krize bo konec,

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte Vaš denar

Mestni hranilnici ljubljanski,

ki izplačuje nove vloge, vložene po l. 1933.,
neomejeno ter jih obrestuje po 4 — 5%

Vloge nad Din 400.000.000.—

Rezerve Din 14.600.000.—

UČITELJSKA TISKARNA reg. zadr.
z o. zav.

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6

tiska vse za Vas, i. s.: društveno glasilo, tiskovine, pisemski papir, vabila, posetnice, letake, lepake, cenike, kataloge in še mnogo drugega

KNJIGARNA

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6
MARIBOR, PALAČA BAN. HRANILNICE

ima bogato zalogo leposlovnih in strokovnih knjig za Vaše knjižnice in za Vašo osebno uporabo. Poleg slovenskih knjig ima tudi zalogo drugih slovanskih, francoskih, angleških in nemških knjig. — Revije, časopisi, znanstveni listi. — Velika zaloga slik.

Pišite po kataloge in cenike!

Konrad Rosenbauer & drug

priporoča prvovrstne najmodernejše
motorne brizgalne

od 5 do 90 KS, 300 do 2500 litrov vode
na minuto in 30 atmosfer, prenosne
dvo- in štirikolesne.

Avtomobilske brizgalne
vseh vrst.

Avtomobile s tanki
za škropljenje cest in gašenje ognja.

Avtomobile in vozove za moštvo.

Kletne sesaljke.

Posebne sesaljke,
ki dvigajo vodo iz globine.

Cevi konopljene
običajne in gumirane. Tovarniško vezanje istih.

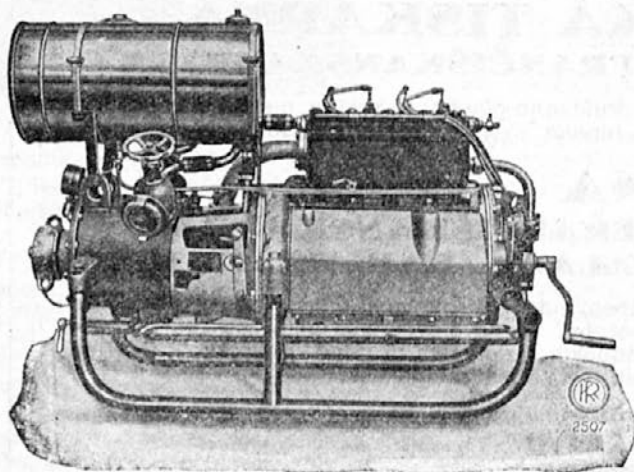
Lestve
vseh vrst. Za osebno opremo čelade, pasove, piščalke itd.

Plinske maske.

Spojke, predhodnike, različne ročnike in ustnike, razdelnice.
Vsa izdelava najnovejšega sistema.

Ponudbe in pojasnila, kakor poset so vsak čas na razpolago.
Cene solidne.

**tovarna gasil-
skega orodja**
C e l j e

Dvocilindrska

motorna brizgalnica,
model 1929, 18/20 HP.,
pritisk do 16 atmosfer.
Hladilnik novega siste-
ma, ogrevanje črpalke
s toplo čisto vodo.